

HƏYATDAN GƏLƏN SƏS

Əli Rza Xələfli

(Əvvəli 7-ci səhifədə)

Şair öz yaşantılarını, duyğu və düşüncələrini poeziyasının canlı obrazına çevirməyi bacarır və bu poeziya, həm də canlı həyatın özünün obrazına təməl edir: "Öldü yəni öz arıxda Sən məfədə, onu. Çiyin ağlına altında Yerişirən dardlı-dardlı. Bəlmirəm torpağı üstü-dəyən, və an dərində qatında". Ə.R.Xələfli Hafiz yaradıcılığının mahiyyətini belə açır: "Hafiz Əli "Dünyadan böyük dünya" sözlərində şeirini bu mürərlərlə başlayır. Əl il mürərlərdən biz hədisəni də, hədisənin bütün əşrəni də dərk edirik, bir sözlə, o məzəni görürük. Demək, oğul öz çiyində anasını məzəni aparır. Bu o qədər ağır, çökünməz bir dərddir ki, övlad o dərddən əlində tok qoyub, ona kənək əli uzatmaq, onu bu dərddən ayırmaq ən azı bigənəlikdir - dünyanın bigənəliyi. Təbii ki, bu, bir əbədiyyət yoludur. Bu yola dəgirməq, bu yola qarşanı kəsmək mümkündürsəkdir. Ancaq bu hissələr insanları bir-birinə tərəf çəkmə hissələrdir, insanları yaxınlaşdırın duyğulərdir. Dünyanı hərəyə sələyirdir. Bu, o qədər geniş, o qədər qlobal bir mövzudur ki, burada Qarabağ da görünür, burada Əfqanıstan da görünür, burada Türkmən də, kəkük də görünür. Hərda ev dəyir, xəmə yulursa, hərda insan dərddi varsa, hərması görünür" (səh.41). Belə, Ə.R.Xələfli doğru deyir: «Dünyadan böyük dünya» şeirində bu cür həmişə bucağında da yəni hər şey aydın görünür. Yəni həyatın özü görünür həyat-ölüm qəşəlişində və bu ziddiyyətlər qovşağında yaşayan insan övladının çəkdiyi əndişələr, ağır-acılar...

Əli Rza Xələfli ədəbi-mənəvi mühitimizdə kifayət qədər özünə inan yaratmaq səmətkardır. Hərənəmə mələmdür ki, inan yox yerdən yaranır. Bərən üçün insana cəmiyyətdə fədakar xidməti olmalıdır. İnsanlara dəyməliyi, yaxınlaş, cəmiyyətdə sevgisi olmalıdır. Təsədüli deyil ki, AMEA-nın müxbir üzvü Nizami Cəfərov özünün dərddən müshidəsi ilə yazır: "Əli Rza Xələfli Azərbaycan ədəbiyyatının - poeziyasının və nəsrinin, ədəbi tənqidinin və publisistikasının, milli icması fikrinin bu gün təməliyi qədər də sevilən nünə-yaradələrdən biridir. Və bütün bu sahələrdəki böyük istedadı ilə yanığı, xüsusi zəhmətkeşliyi, səmətinin həm çərikəz həkəmləri, həm də «qara fəhələ» olması onun müfəzzəmə həmişə yəksəlməş, şəməsiyyətinə hörmət gətərməşdir". Səmətkarın haqqında bu sözləri görkəmli alim onun "Tənqidçinin azərbaycanlıq ideali" kübrəmə yazdığı "On söz"də - söz də lap əvvəlkə yazıb. Ə.R.Xələflinin yaradıcılığında həyatın dərddi, əşrəni, acısı bütün məqamında görünən tərəfdədir. Ancaq da, torpaq da, Vətən də... Ə.R.Xələfli üçün həvə, və, torpaq nədir... ələ odur.

Ancaq ikisi ən ağır dərddir, Hafiz Əli bu dərddi öz dərddi kəni nəmə yanğılı verirsə, ələmə də «Qəbustan ədəmədən, Azıx ədəmədən özü bəri» bütün bəşər səməlinin yaşadığı bu dərddənin hər birinəz üçün əyni öldürməni də Ə.R.Xələfli açıqlamaqla bir dəhə şair və həyat əməlinin bir-birindən ayrılmaz olduğunu təsədüqə yətməmiş olur. Eyni zamanda şairin yaradıcılığında istinadən insanın səmənin təzəllərin əks-səməstindən ibarət olduğu məntəqini ortəyə qoymaqla müyəsəssət olur.

Şakir ƏLİPOĞLU

filologiya üzrə fəhələ doktoru